

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 14., vydané v marci 2026

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Wrocław. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

prof. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD. (Inštitút edukológie a sociálnej práce, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

Mgr. Monika Šavelová, PhD. (Katedra translitológie, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

doc. Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

DISTRIBÚCIA DOTÁCIÍ V POĽNOHOSPODÁRSTVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY Z HĽADISKA PRÁVNEJ FORMY A REGIÓNOV

DISTRIBUTION OF SUBSIDIES IN THE AGRICULTURE OF THE SLOVAK REPUBLIC
FROM THE PERSPECTIVE OF LEGAL FORM AND REGIONS

Rastislav Kotulič, Ivana Kravčáková Vozárová ¹

Autori pôsobia ako vysokoškolskí docenti na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojom výskume sa momentálne venujú problematike riadeniu podnikov v kontexte globalizácie, finančného zdravia a konkurencieschopnosti.

Authors are associated professors Faculty of Management and Business at University of Prešov. Their current research focuses on the management of enterprises in the context of globalization, financial health, and competitiveness.

Abstract

The paper focuses on analyzing the development and distribution of subsidies in Slovak agriculture following the accession of the Slovak Republic to the European Union. The aim of the article is to assess how subsidy funds are distributed among agricultural enterprises in terms of their legal form and regional allocation. The analysis is based on accounting and administrative data provided by the Ministry of Agriculture and Rural Development of the Slovak Republic for the period 2004–2019 and includes enterprises managing the predominant share of Slovakia's agricultural land. Primarily descriptive statistical methods are used, enabling the capture of the temporal development of subsidies as well as differences between individual groups of enterprises and regions. The results indicate substantial heterogeneity in the distribution of subsidy funds, with higher levels of support concentrated mainly in enterprises with larger production volumes and in more productive regions. The findings also confirm the existence of systematic differences between enterprises based on their legal form and among the individual regions of Slovakia. The paper contributes to a

---

¹ Adresa pracoviska: doc. Ing. Rastislav Kotulič, PhD., doc. Ing. Ivana Kravčáková Vozárová, PhD., Katedra ekonómie a ekonomiky, Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: rastislav.kotulic@unipo.sk, ivana.kravcakova.vozarova@unipo.sk

better understanding of regional disparities in subsidy policy within Slovak agriculture and thus creates space for discussion on a more effective design of subsidy support in the future.

Key words: subsidies, agriculture, legal form of enterprises, regional differences, Slovak Republic

Abstrakt

Príspevok sa zameriava na analýzu vývoja a rozdelenia dotácií v slovenskom poľnohospodárstve po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie. Cieľom článku je posúdiť, ako sú dotačné prostriedky distribuované medzi poľnohospodárske podniky z hľadiska ich právnej formy a regionálneho rozloženia. Analýza vychádza z účtovných a administratívnych údajov poskytnutých Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky za obdobie rokov 2004 – 2019 a zahŕňa podniky obhospodarujúce rozhodujúcu časť poľnohospodárskej pôdy Slovenska. Použité sú najmä deskriptívne štatistické metódy, ktoré umožňujú zachytiť časový vývoj dotácií, ako aj rozdiely medzi jednotlivými skupinami podnikov a regiónmi. Výsledky poukazujú na výraznú heterogenitu v rozdelení dotačných prostriedkov, pričom vyššie objemy dotácií sú koncentrované najmä v podnikoch s väčším rozsahom výroby a v produkčne silnejších regiónoch. Zistenia zároveň potvrdzujú existenciu systematických rozdielov medzi podnikmi podľa právnej formy a medzi jednotlivými krajinami Slovenska. Tento príspevok pomáha lepšie porozumieť regionálnym rozdielom dotačnej politiky slovenského poľnohospodárstva a otvára tak priestor pre diskusiu o efektívnejšom nastavení dotácií v budúcnosti.

Kľúčové slová: dotácie, poľnohospodárstvo, právna forma podnikov, regionálne rozdiely, Slovenská republika

Úvod

Dotácie patria medzi základné nástroje poľnohospodárskej politiky Európskej únie a už dlhodobo výrazne prispievajú k stabilizácii príjmov poľnohospodárskych subjektov, znižovaniu výrobných rizík a udržiavaniu produkčného potenciálu vidieckych oblastí. Vstupom Slovenska do Európskej únie sa domáci poľnohospodársky sektor stal súčasťou systému Spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP). Dotácie sa postupne pretransformovali na jeden z hlavných zdrojov financovania poľnohospodárskej výroby, ktorých význam sa neobmedzuje len na krátkodobú stabilizáciu hospodárskych výsledkov, ale zasahuje aj do investičného správania podnikov, štruktúry výroby a dlhodobej reprodukčnej schopnosti agropotravinárskeho sektora.

Slovenské poľnohospodárstvo sa zároveň vyznačuje špecifickou štruktúrou podnikov, ktoré sa líšia veľkosťou, právnou formou aj úrovňou kapitálového vybavenia. Tieto rozdiely sa premietajú do odlišnej schopnosti absorbovať dotačnú podporu a efektívne ju využívať. V podmienkach rastúcich vstupných nákladov a zvyšujúcich sa environmentálnych požiadaviek sa dotácie stávajú nielen stabilizačným mechanizmom, ale v mnohých prípadoch aj nevyhnutnosťou na prežitie v podmienkach trhovej ekonomiky.

Vedecká a odborná literatúra už dlhší čas upozorňuje na dvojsečnú povahu dotácií v poľnohospodárstve. Na jednej strane pomáhajú stabilizovať príjmy, znižujú riziká a podporujú produkciu. Zároveň však na druhej strane môžu oslabovať motiváciu podnikov

inovovať, zvyšovať efektívnosť či prispôbovať sa potrebným štrukturálnym zmenám. Aj preto sa v rámci Európskej únie vedie intenzívna diskusia o tom, či by dotácie mali slúžiť najmä ako príjmová podpora, alebo by sa mali výraznejšie orientovať na investície, modernizáciu a dlhodobú konkurencieschopnosť.

Empirické analýzy dlhodobo ukazujú, že mnohé poľnohospodárske podniky sú na dotáciách a subvenciách výrazne závislé. Bez ich započítania by značná časť firiem len ťažko dokázala pokryť svoje výrobné náklady, čo poukazuje na pretrvávajúce štrukturálne problémy odvetvia a nízku schopnosť fungovať výlučne na trhovách princípoch. Preto je dôležité skúmať vývoj dotácií a ich ekonomické dopady v širšom kontexte – nielen kvôli pochopeniu minulého vývoja, ale aj pre formovanie budúceho smerovania agrárnej politiky.

Prehľad literatúry

Dotácie v poľnohospodárstve predstavujú jeden z najvýznamnejších nástrojov verejnej politiky, prostredníctvom ktorého štáty a nadnárodné inštitúcie ovplyvňujú štruktúru výroby, príjmovú stabilitu a rozvoj agrárneho sektora. V podmienkach Európskej únie zohráva kľúčovú úlohu Spoločná poľnohospodárska politika (CAP), ktorá už niekoľko desaťročí formuje ekonomické správanie poľnohospodárskych podnikov prostredníctvom rozsiahleho systému priamych platieb a projektových podpôr. Tento systém predstavuje jednu z najvýraznejších foriem štátneho intervencionizmu v trhovej ekonomike, pričom jeho hlavnou ambíciou je zmiernovanie špecifických rizík poľnohospodárskej výroby a zabezpečenie stabilných príjmov v agrárnom sektore. (Chang 2009; Rembisz 2010)

Viacere vedecké štúdie poukazujú na to, že bez dotácií by značná časť poľnohospodárskych podnikov v EÚ nebola dlhodobo ekonomicky životaschopná. Podľa nich majú dotácie zásadný vplyv na finančnú pozíciu poľnohospodárskych podnikov a v mnohých prípadoch rozhodujú hlavne o tom, či podnik dosiahne kladný hospodársky výsledok. Vo vedeckých článkoch sa zväčša zdôrazňuje stabilizačná funkcia CAP v podmienkach zvýšenej produkčnej neistoty a trhových výkyvov, ktoré sú pre poľnohospodárstvo príznačné a typické. (Špička 2015; Boháčiková et al. 2021)

Súčasný vedeckí autori sa neobmedzujú len na hodnotenie stabilizačných účinkov dotácií, ale poukazujú aj na ich ambivalentné dôsledky. Dlhodobá a plošná dotačná podpora môže podľa nich viesť k deformáciám trhových signálov a k oslabeniu tlaku na zvyšovanie efektívnosti. Je tu aj riziko, že dotácie môžu konzervovať neefektívne výrobné štruktúry a spomaľovať procesy reštrukturalizácie v agrárnom sektore. Táto kritická línia výskumu vníma dotácie skôr ako nástroj sociálnej a politickej stabilizácie než ako impulz k zvyšovaniu produktivity. (Rembisz 2010; Chang 2009)

Na druhej strane, sú tu aj vedeckí autori, ktorí poukazujú na to, že vplyv dotácií na ekonomickú výkonnosť poľnohospodárskych podnikov nie je jednoznačný a závisí od ich typu, cielenia a inštitucionálneho prostredia. Dotácie môžu prispievať k rastu poľnohospodárskej produktivity, najmä ak sú viazané na investície, modernizáciu a technologický rozvoj. Účinky podpôr sa môžu líšiť aj v závislosti od regionálnych podmienok, veľkosti podnikov a úrovne ekonomického rozvoja regiónu, pričom v niektorých prípadoch môžu dotácie podporovať dlhodobý rast, zatiaľ čo v iných len udržiavať existujúci stav. (Mamun 2024; Sha et al. 2024)

Významná časť vedeckých článkov sa venuje aj otázke, ako dotácie ovplyvňujú správanie poľnohospodárskych podnikov a ich strategické rozhodovanie. Autori poukazujú na to, že stabilný tok verejných prostriedkov môže meniť investičné priority poľnohospodárskych podnikov, ich vzťah k riziku a ochotu realizovať štrukturálne zmeny. V tomto kontexte sa dotácie nevnímajú len ako jednoduchý finančný transfer, ale ako jeden z kľúčových faktorov, ktorý aktívne ovplyvňuje dlhodobý smer vývoja agrárneho sektora. (Matyja 2016; Holgado-Silva & Binotto 2022; Dimovski et al. 2022)

Osobitná pozornosť sa v súčasnosti venuje aj štrukturálnym rozdielom medzi poľnohospodárskymi podnikmi, vrátane rozdielov vyplývajúcich z ich právnej formy. Štúdie realizované na Slovensku poukazujú hlavne na to, že družstvá a obchodné spoločnosti sa líšia nielen vo vnútorných mechanizmoch riadenia, ale aj v spôsobe využívania dotácií. V dôsledku toho môžu poľnohospodárske podniky dosahovať rozdielne ekonomické výsledky aj pri porovnateľnom objeme dotácií. (Adamišín et al. 2017; Kravčáková Vozárová et al. 2019, Kravčáková Vozárová & Kotulič 2024)

V širšej európskej perspektíve viaceré štúdie upozorňujú, že nové členské štáty EÚ, vrátane Slovenska, vykazujú vyššiu mieru závislosti od dotácií a nižšiu schopnosť fungovať bez dotácií v porovnaní so staršími členskými krajinami. Tento stav je často spájaný s historickými štrukturálnymi deformáciami, nižšou kapitálovou vybavenosťou a pomalším tempom technologickej modernizácie. (Nowak & Kasztelan 2022; Nowak & Zakrzewska 2024).

Celkovo možno konštatovať, že vedecko-odborná literatúra sa zhoduje v tom, že dotácie zohrávajú v poľnohospodárstve nezastupiteľnú stabilizačnú úlohu, no zároveň vyvolávajú otázky týkajúce sa ich dlhodobej efektívnosti a vplyvu na štrukturálny rozvoj agrárneho sektora. V slovenskom prostredí, kde je poľnohospodárstvo výrazne závislé od dotačných mechanizmov, zostáva jednou z kľúčových výskumných otázok to, či dotácie podporujú reálny ekonomický rozvoj, alebo iba zmierňujú dôsledky pretrvávajúcich štrukturálnych problémov z minulosti.

Metodológia

Cieľom článku je posúdiť, ako sú dotačné prostriedky distribuované medzi poľnohospodárske podniky z hľadiska ich právnej formy a regionálneho rozloženia v rokoch 2004 až 2019, teda po vstupe Slovenska do Európskej únie. Analýza sa zameriava na určenie objemu dotácií, jej časového vývoja a rozdielov v čerpaní dotácií medzi podnikmi s rôznou právnou formou. Je to dôležité preto, že organizačná štruktúra a vlastníctvo môžu ovplyvniť spôsob získavania a využívania dotácií aj v budúcnosti.

V článku boli použité ekonomické údaje poskytnuté Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktoré zahŕňali účtovné výkazy poľnohospodárskych podnikov s overenou bilančnou rovnosťou. Na základe týchto údajov bola zostavená reprezentatívna výskumná vzorka zahŕňajúca právnické aj fyzické osoby obhospodarujúce približne 81 % poľnohospodárskej pôdy Slovenska. Do vzorky boli zahrnuté poľnohospodárske družstvá aj obchodné spoločnosti, čo umožnilo analyzovať rozdiely v objeme a štruktúre prijatých dotácií na základe právnej formy. Po čistení dát je výskumná vzorka uvedená v Tabuľke 1.

	Družstvá	Obchodné spoločnosti	Spolu
2004	537	609	1146
2005	546	721	1267
2006	543	694	1237
2007	528	712	1240
2008	516	678	1194
2009	504	688	1192
2010	486	694	1180
2011	508	750	1258
2012	497	817	1314
2013	479	825	1304
2014	458	792	1250
2015	455	837	1292
2016	451	819	1270
2017	449	811	1260
2018	447	813	1260
2019	441	791	1232

Tabuľka 1 – Výskumná vzorka v kontexte právnej formy

Zdroj: vlastné spracovanie

Hodnotené boli najmä priemerné a mediánové hodnoty dotácií v jednotlivých rokoch, ako aj ich variabilita medzi sledovanými skupinami podnikov. Osobitná pozornosť sa venovala identifikácii období výrazných zmien v objeme dotácií, ktoré mohli súvisieť so zmenami v nastavení Spoločnej poľnohospodárskej politiky alebo s makroekonomickými a rozpočtovými faktormi.

Takto koncipovaný metodologický postup umožňuje zachytiť nielen dlhodobý trend vývoja dotácií v slovenskom poľnohospodárstve, ale aj rozdiely v ich rozdelení medzi základné typy podnikov. Výsledky vytvárajú analytický základ pre hodnotenie významu dotácií pre fungovanie agrárneho sektora a pre diskusiu o tom, do akej miery súčasné nastavenie dotačných mechanizmov prispievalo k jeho stabilite a dlhodobej udržateľnosti.

Na príprave tohto textu boli využité nástroje umelej inteligencie, ktoré sú bežne dostupné v softvérovom vybavení počítačov tak, aby nebolo pochyb, že článok je výsledkom vlastnej a tvorivej práce autorov.

Výsledky a diskusia

Vývoj dotácií smerujúcich do poľnohospodárskych podnikov na Slovensku v období rokov 2004 – 2019 poukazuje na výraznú dynamiku dotačnej podpory po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie. Súhrnné údaje za celé Slovensko (Tabuľka 2, Tabuľka 3) dokumentujú postupný nárast priemernej aj mediánovej výšky dotácií v prvých rokoch členstva v EÚ, pričom najvýraznejší rast bol zaznamenaný do obdobia okolo rokov 2008 – 2009. Následne je možné pozorovať spomalenie tempa rastu, resp. dočasnú stagnáciu či mierny pokles v niektorých rokoch, čo možno spájať so zmenami v programovom období Spoločnej poľnohospodárskej politiky a s rozpočtovými obmedzeniami po globálnej finančnej kríze.

Rok / Kraj	BA	TT	NT	TN	ZA	BB	PO	KE	Slovensko
2 004	191 293	189 004	217 743	186 498	279 151	266 702	239 118	251 298	227 496
2 005	242 676	212 015	259 047	260 634	321 370	299 979	294 427	284 411	269 498
2 006	291 570	257 789	265 384	256 814	375 111	319 214	319 202	315 219	296 856
2 007	269 166	264 939	263 259	278 309	415 212	335 430	363 180	355 766	313 669
2 008	283 078	347 773	333 791	333 634	455 068	399 945	405 163	360 750	365 905
2 009	325 927	401 378	426 683	433 056	549 675	555 104	555 104	371 721	435 776
2 010	323 224	357 830	354 075	410 322	498 221	414 293	430 719	370 964	392 225
2 011	315 215	301 432	357 861	338 101	446 728	328 707	345 890	316 992	339 696
2 012	262 922	269 449	319 649	297 596	378 911	288 753	296 457	286 752	298 957
2 013	225 933	265 528	289 213	285 337	380 712	266 548	306 051	257 031	282 835
2 014	255 782	279 268	321 204	291 900	372 024	281 457	354 594	289 735	306 113
2 015	496 170	519 099	626 775	533 051	723 140	491 187	621 852	537 089	566 880
2 016	475 619	577 112	634 943	532 381	697 935	536 410	655 231	521 832	584 445
2 017	465 969	591 861	635 525	572 525	728 991	549 924	673 955	560 775	603 252
2 018	499 759	586 283	660 551	575 653	793 271	534 355	679 570	564 706	612 314
2 019	604 653	735 178	727 215	593 840	745 844	582 687	701 886	612 007	669 406

Tabuľka 2 – Vývoj priemernej dotácie na podnik v eurách (EUR) v slovenskom poľnohospodárstve
Zdroj: vlastné spracovanie

Rozdiely medzi priemernými a mediánovými hodnotami zároveň naznačujú výraznú heterogenitu v rozdeľovaní dotačných prostriedkov medzi poľnohospodárskymi podnikmi v Slovenskej republike. Priemerné hodnoty sú dlhodobo vyššie než mediánové hodnoty, čo poukazuje na existenciu skupiny podnikov s nadpriemerne vysokým objemom čerpaných dotácií, ktoré zvyšujú celkový priemer, zatiaľ čo väčšina podnikov sa pohybuje na nižších úrovniach dotácií. Dá sa konštatovať, že tento výsledok naznačuje nerovnomernosť distribúcie dotácií v agrárnom sektore, a že významná časť dotačných prostriedkov smeruje k relatívne menšiemu počtu väčších alebo ekonomicky silnejších subjektov.

Rok / Kraj	BA	TT	NT	TN	ZA	BB	PO	KE	Slovensko
2 004	107 864	152 111	146 999	162 683	201 553	170 884	190 716	186 533	169 206
2 005	108 577	151 514	166 600	173 139	225 951	173 471	234 200	191 778	181 869
2 006	143 149	188 575	200 823	198 400	294 264	205 470	267 145	249 286	216 557
2 007	166 003	208 840	175 115	238 233	328 719	217 254	298 762	281 916	227 926
2 008	146 518	266 796	217 586	247 643	342 495	275 742	328 255	284 970	265 253
2 009	243 241	299 615	247 698	282 111	405 591	405 591	386 346	254 944	300 572
2 010	206 221	253 950	228 352	312 247	375 255	287 242	318 789	276 793	275 399
2 011	192 701	235 488	229 906	249 678	334 632	217 843	272 731	224 346	240 358
2 012	180 614	214 461	231 755	234 833	279 642	211 256	233 872	216 906	228 043
2 013	130 339	222 307	214 030	241 884	285 116	163 308	232 699	199 254	220 028
2 014	130 956	224 048	242 595	234 129	268 651	179 549	278 817	230 602	233 231
2 015	258 896	415 898	435 873	430 278	591 007	304 420	511 718	427 904	428 832
2 016	265 874	422 464	442 182	397 364	507 143	349 906	531 711	371 486	423 847
2 017	263 434	438 336	440 212	441 838	523 636	376 577	541 358	401 601	444 745
2 018	294 314	468 857	452 146	434 774	596 243	383 748	552 164	427 861	464 639
2 019	399 379	567 633	550 074	420 056	587 247	412 354	576 603	424 256	496 428

Tabuľka 3 – Vývoj mediánovej dotácie na podnik v eurách (EUR) v slovenskom poľnohospodárstve
Zdroj: vlastné spracovanie

Podrobnejší pohľad na rozdelenie dotácií podľa právnej formy podnikov (Tabuľka 4) ukazuje systematické rozdiely medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami. V celom sledovanom období dosahovali družstvá v priemere aj v mediáne vyššie hodnoty prijatých dotácií než u obchodných spoločností. Tento rozdiel je možné vysvetliť najmä väčšou priemernou veľkosťou družstiev, ich produkčným zameraním a historicky zabudovanou pozíciou v slovenskom poľnohospodárstve, čo sa premieta aj do vyššieho objemu obhospodarovanej pôdy a následne do vyšších nárokov na priame platby.

Rozdiely medzi priemernými a mediánovými hodnotami sa vyskytujú pri oboch skupinách podnikov, čo poukazuje na vnútornú rozmanitosť v rámci jednotlivých právnych foriem. Ako medzi družstvami, tak aj medzi obchodnými spoločnosťami existujú výrazné rozdiely v objeme čerpaných dotácií, čo naznačuje, že samotná právna forma nie je jediným faktorom ovplyvňujúcim získané finančné zdroje. Dôležitú úlohu zohrávajú aj ďalšie charakteristiky podnikov, najmä ich veľkosť, typ výrobnéj orientácie či špecifická klimatických podmienok, v ktorých pôsobia.

Regionálny pohľad na rozdelenie dotácií (Tabuľka 2, Tabuľka 3) odhaľuje taktiež výrazné rozdiely medzi jednotlivými krajinami Slovenska. Mediánové hodnoty dotácií naznačujú, že najvyššiu úroveň dotácií dlhodobo dosahujú podniky v produkčne najsilnejších poľnohospodárskych regiónoch, najmä v Nitrianskom (NT) a Trnavskom kraji (TT), zatiaľ čo nižšie hodnoty sú typické pre regióny s menej priaznivými prírodnými podmienkami alebo s vyšším podielom horských a podhorských oblastí, ako je napríklad Banskobystrický kraj (BB).

Regionálne rozdiely odrážajú nielen odlišnú skladbu poľnohospodárskej výroby, ale aj variabilnú veľkostnú štruktúru podnikov a rozsah nimi obhospodarovanej pôdy. V krajinách, kde prevládajú väčšie podniky s intenzívnou rastlinnou či živočíšnou produkciou, sa zvyčajne dosahujú vyššie priemerné objemy dotácií na podnik. Naopak, regióny s rozdrobenou podnikateľskou štruktúrou alebo s vyšším podielom extenzívne orientovanej výroby vykazujú spravidla nižšie úrovne dotačnej podpory.

Rok / právna forma	Družstvo priemer	Obchodná spoločnosť priemer	Družstvo median	Obchodná spoločnosť median
2 004	282 480	179 012	169 206	114 021
2 005	332 683	221 649	258 381	115 913
2 006	353 446	252 579	283 111	148 725
2 007	402 812	247 564	317 948	143 398
2 008	458 283	295 600	343 225	163 513
2 009	561 939	343 354	409 529	175 176
2 010	509 091	310 386	384 841	177 889
2 011	436 298	274 264	347 391	159 335
2 012	392 392	242 118	319 010	149 706
2 013	385 906	222 992	316 125	142 549
2 014	420 243	240 113	343 018	151 850
2 015	817 105	430 855	690 237	268 283
2 016	838 845	444 354	686 903	279 013
2 017	836 462	474 139	678 545	313 660
2 018	859 196	476 575	691 732	319 001
2 019	935 024	521 318	782 559	349 356

Tabuľka 4 – Priemerná a mediánová dotácia na podnik v eurách (EUR) podľa právnej formy

Zdroj: vlastné spracovanie

Dá sa konštatovať, vývoj a rozdelenie dotácií v slovenskom poľnohospodárstve je výrazne diferencované nielen v čase, ale aj v priestore medzi jednotlivými typmi podnikov a regiónmi. Dotácie tak nepredstavujú homogénny zdroj financovania pre celý poľnohospodársky sektor, ale ich distribúcia odráža štrukturálne rozdiely slovenského agrárneho sektora z hľadiska právnej formy podnikov ako aj regionálnych podmienok hospodárenia.

Z analýzy ďalej vyplýva, že dotácie tvoria jeden z hlavných pilierov financovania slovenského poľnohospodárstva po vstupe krajiny do Európskej únie. Tento záver je zároveň v súlade s odbornou literatúrou, ktorá dlhodobo zdôrazňuje stabilizačnú úlohu Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v sektore charakteristickom vysokou mierou rizika, kolísaním cien a výraznou závislosťou od prírodných a klimatických podmienok. (Boháčiková et al. 2021; Chang 2009)

Kolísanie objemu dotácií v jednotlivých rokoch zároveň potvrdzuje aj to, že dotácie sú výrazne podmienené politickými rozhodnutiami a rozpočtovými obmedzeniami, a preto nemusia predstavovať stabilný a predvídateľný zdroj financovania pre podniky vo všeobecnosti. (Rembisz 2010)

Zistená heterogenita v rozdelení dotácií medzi podnikmi, prejavujúca sa rozdielmi medzi priemernými a mediánovými hodnotami, zodpovedá záverom viacerých štúdií, ktoré poukazujú na koncentráciu dotácií v prospech väčších a ekonomicky silnejších poľnohospodárskych subjektov. Dotácie majú významný vplyv na finančné výsledky podnikov a v mnohých prípadoch rozhodujú o ich ekonomickej životaschopnosti, pričom rozdelenie dotácií nie je v sektore rovnomerné. Plošné a objemovo významné dotácie môžu deformovať trhové signály a posilňovať existujúce štrukturálne nerovnosti. (Špička 2015; Chang 2009; Rembisz 2010)

Rozdiely v objeme dotácií medzi podnikmi podľa právnej formy sú v súlade s poznatkami z literatúry, ktorá zdôrazňuje prepojenie medzi organizačnou štruktúrou podnikov, ich veľkosťou a ekonomickým správaním. (Adamišin et al. 2017; Kravčáková Vozárová et al. 2019)

Vyššia priemerná úroveň dotácií v poľnohospodárskych družstvách pravdepodobne súvisí s ich väčším rozsahom výroby a rozlohou obhospodarovanej pôdy. Tento výsledok zároveň podporuje zistenia, podľa ktorých právna forma podniku nepriamo ovplyvňuje prístup k zdrojom aj schopnosť efektívne čerpať dotačnú podporu. Skutočnosť, že výrazné rozdiely v objeme poskytnutých dotácií pretrvávajú aj v rámci jednotlivých právnych foriem, potvrdzuje aj zahraničná literatúra. Tá poukazuje na význam manažérskych, organizačných a strategických faktorov, ktoré môžu zásadne formovať spôsob využívania verejných zdrojov a tým aj dosahované ekonomické výsledky. (Matyja 2016; Holgado-Silva & Binotto 2022; Dimovski et al. 2022)

Regionálne rozdiely v úrovni dotácií zapadajú do širšieho európskeho kontextu, v ktorom sa poukazuje na nerovnomerný rozvoj poľnohospodárstva medzi regiónmi a členskými štátmi Európskej únie. Nové členské štáty EÚ, vrátane Slovenska, vykazujú vyššiu mieru závislosti od dotačnej podpory a zároveň výraznejšie regionálne rozdiely než staršie členské krajiny. Skutočnosť, že dotácie sa vo väčšej miere koncentrujú v produkčne silnejších regiónoch, odráža nielen odlišné prírodné podmienky, ale aj rozdiely vo výrobnéj a

organizačnej štruktúre poľnohospodárskych podnikov a v intenzite samotnej produkcie. (Nowak & Kasztelan 2022; Nowak & Zakrzewska 2024)

Vo všeobecnosti možno dotácie vnímať nielen ako stabilizačný mechanizmus, ale aj ako nástroj, ktorý dokáže ovplyvňovať dlhodobý smer rozvoja agrárneho sektora. Dlhodobá a plošne poskytovaná dotácia však môže oslabovať motiváciu podnikov k reštrukturalizácii či zvyšovaniu efektívnosti. Naopak, vhodne nastavené dotačné schémy môžu podporiť produktivitu a technologický pokrok, najmä vtedy, keď sú viazané na investície a modernizačné aktivity. Zahraničné štúdie zároveň naznačujú, že dotácie plnia zatiaľ predovšetkým stabilizačnú funkciu, zatiaľ čo ich transformačný potenciál zostáva len čiastočne využitý. (Chang 2009; Rembisz 2011; Mamun 2024; Sha et al. 2024).

Z pohľadu poľnohospodárskej politiky je zrejmé, že budúce nastavenie dotačných mechanizmov by malo hľadať rovnováhu medzi stabilizáciou príjmov a podporou dlhodobého rozvoja agrárneho sektora. Silnejšia orientácia dotácií na investície, inovácie a zvyšovanie produktivity môže prispieť k efektívnejšiemu využívaniu verejných zdrojov a postupne znižovať závislosť poľnohospodárskych podnikov od subvencií a dotácií. (Mamun 2024; Sha et al. 2024; Adamišin et al. 2017)

Diskusia domácich aj zahraničných autorov jednoznačne potvrdzuje, že dotácie predstavujú neoddeliteľnú súčasť fungovania poľnohospodárstva. Zároveň však zdôrazňuje potrebu priebežne prehodnocovať ich štruktúru a spôsob zamerania tak, aby dotačné mechanizmy neplnili iba stabilizačnú úlohu, ale aby sa stali aj účinným nástrojom modernizácie a dlhodobej transformácie agrárneho sektora. (Špička 2015; Boháčiková et al. 2021; Nowak & Zakrzewska 2024; Kravčáková Vozárová & Kotulič 2024)

Záver

Výsledky ukazujú, že v sledovanom období sa dotácie stali jedným z hlavných pilierov financovania slovenského poľnohospodárstva a výrazne formovali ekonomické podmienky, v ktorých poľnohospodárske podniky fungujú.

Rozdiely medzi priemernými a mediánovými hodnotami prijatých dotácií potvrdzujú, že rozdelenie verejných zdrojov v agrárnom sektore je výrazne nerovnomerné.

Z hľadiska právnej formy sa preukázali systematické rozdiely v objeme prijatých dotácií, pričom poľnohospodárske družstvá dlhodobo dosahovali vyššie priemerné aj mediánové hodnoty dotácií než obchodné spoločnosti. Tento výsledok odráža najmä rozdiely vo veľkostnej a produkčnej štruktúre podnikov a poukazuje na pretrvávajúce štrukturálne špecifiká slovenského poľnohospodárstva. Zároveň však pretrvávajúca heterogenita v rámci jednotlivých skupín naznačuje, že samotná právna forma nie je jediným faktorom determinujúcim mieru čerpania dotačnej podpory.

Z pohľadu agrárnej politiky výsledky naznačujú potrebu citlivého vyvažovania medzi cieľom zabezpečenia príjmovej stability poľnohospodárskych podnikov a podporou ich dlhodobého rozvojového potenciálu. Hoci dotácie plnia na Slovensku významnú stabilizačnú funkciu, ich budúce smerovanie by malo vo väčšej miere reflektovať podporu investícií, technologickej modernizácie a zvyšovania pridanej hodnoty produkcie, aby verejné zdroje neprispievali len k udržiavaniu existujúcich štruktúr, ale aj k ich postupnej transformácii.

Predkladaná problematika zároveň poukazuje na potrebu ďalšieho výskumu, najmä v súvislosti s hodnotením účinkov novších reforiem Spoločnej poľnohospodárskej politiky a zmien, ktoré po roku 2019 ovplyvnili sektor. Ide najmä o dopady pandemického obdobia, geopolitických udalostí a rastúcich výrobných nákladov, ktoré mohli významne zmeniť podmienky fungovania slovenského poľnohospodárstva.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. Ing. Martin Rovňák, PhD.*

*Príspevok je jedným z výstupov riešených vedecko-výskumných grantov
VEGA 1/0461/23, KEGA 010PU-4/2026 a KEGA 052PU-4/2026.*

Použitá literatúra

1. Adamišin, P., Kotulič, R., & Kravčáková Vozárová, I. (2017). Legal form of agricultural entities as a factor in ensuring the sustainability of the economic performance of agriculture. In: *Agricultural Economics – Czech*, 63(2), 80–92. ISSN 0139-570X. Retrieved from <https://agricecon.agriculturejournals.cz/pdfs/age/2017/02/03.pdf>
2. Boháčiková, A., Bencová, T., & Tóth, M. (2021). *Vplyv Spoločnej poľnohospodárskej politiky na zmiernovanie rizika v poľnohospodárstve SR*. SPU Nitra. ISBN 978-80-552-2313-1. Retrieved from <https://doi.org/10.15414/2021.9788055223131>
3. Chang, H.-J. (2009). Rethinking public policy in agriculture. In: *The Journal of Peasant Studies*, 36(3), 477–515. ISSN 0306-6150. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03066150903142741>
4. Dimovski, J., Krstić, B., & Rivojević, V. (2022). Ensuring the improvement of agricultural competitiveness through human resource development. In: *Economics of Agriculture*, 69(4), 1017–1029. ISSN 0353-4437. Retrieved from <https://doi.org/10.5937/ekoPolj2204017D>
5. Holgado-Silva, H. C., & Binotto, E. (2022). Innovation Performance: What Is Happening In Agricultural Cooperatives? In: *Brazilian Business Review*, 19(6), 626–641. ISSN 1984-9264. Retrieved from <https://bbonline.com.br>
6. Kravčáková Vozárová, I., Kotulič, R., & Vavrek, R. (2019). Disparities in the financial performance of agricultural entities according to the legal form. In: *Applied Economics*, 51(56), 5999–6008. ISSN 0003-6846. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/00036846.2019.1645285>
7. Kravčáková Vozárová, I., & Kotulič, R. (2024). The Impact of EU Subsidies on the Competitiveness of Slovak Farms from the Perspective of Legal Form. In: *Agriculture*. 2024; 14(8):1300. ISSN 2077-0472. Retrieved from <https://doi.org/10.3390/agriculture14081300>
8. Mamun, A. (2024). Impact of farm subsidies on global agricultural productivity. In: *Agricultural Economics*, 55(2), 346–364. ISSN 0169-5150. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/agec.12823>
9. Matyja, M. (2016). Resource-based factors of competitiveness of agricultural enterprises. In: *Management*, 20, 368–381. ISSN 1429-9321. Retrieved from <https://doi.org/10.1515/manment-2015-0045>
10. Nowak, A., & Kasztelan, A. (2022). Economic competitiveness vs. green competitiveness of agriculture in the European Union countries. In: *Oeconomia Copernicana*, 13(2), 379–405. ISSN 2083-1277. Retrieved from <https://doi.org/10.24136/oc.2022.012>
11. Nowak, A., & Zakrzewska, A. (2024). How competitive is the agriculture in EU member states? In: *Agriculture*, 14(4). ISSN 2077-0472. Retrieved from <https://doi.org/10.3390/agriculture14040612>

12. Rembisz, W. (2010). The critical analysis of intervention basis and evolution in agriculture. In: *Contemporary Economics*, 4(4), 7–15. ISSN 2084-0845. Retrieved from <https://doaj.org/article/78c6f4b67d0e4f20a32dbd02bbbc9710>
13. Sha, Z. H., Ren, D., Li, C. Y., & Wang, Z. (2024). Agricultural subsidies on common prosperity. In: *International Review of Economics & Finance*, 91, 1–18. ISSN 1873-8036. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.iref.2023.12.006>
14. Špička, J. (2015). Insolvency in agriculture – impact of current subsidies on financial position. In: M. Culik (ed.), *Financial Management of Firms and Institutions. Ostrava*. pp. 1279-1284. ISBN 978-80-248-3865-6.

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189